ATHANASIOS RANTOS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. február 2.[1]

C-194/19. sz. ügy

H. A.
kontra
État belge

(a Conseil d'État [államtanács, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – 604/2013/EU rendelet – Harmadik országbeli állampolgár által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása – A felelősség átszállása – 27. cikk – Jogorvoslatok – A bírósági felülvizsgálat terjedelme – A nemzeti bíróságot terhelő azon kötelezettség, hogy az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi olyan körülményeket figyelembe vegye, amelyek befolyásolhatják a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását – Feltételek"

I. Bevezetés

1. Egy nemzetközi védelmet kérelmező személy benyújtotta kérelmét az egyik tagállamban, azonban vele szemben egy másik tagállamnak történő átadásra vonatkozó határozatot hoztak. Néhány nappal később fiútestvére az első tagállamba érkezett, és ott nemzetközi védelem iránti kérelmet terjesztett elő.

2. Figyelembe kell-e vennie az első tagállam bíróságának, amely a kérelmező által az átadásra vonatkozó határozattal szemben előterjesztett megsemmisítés iránti kereset tárgyában eljár, az e határozat elfogadásánál későbbi azon körülményt, amelyet a kérelmező testvérének érkezése és nemzetközi védelem iránti kérelem általa történő előterjesztése jelent? Lényegében ezt a kérdést teszi fel a Conseil d'État (államtanács, Belgium).[2]

3. A jelen ügy lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy pontosítsa az Európai Unió Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: Charta) tekintettel értelmezett 604/2013/EU rendelet[3] (a továbbiakban: „Dublin III" rendelet) értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. A Bíróságnak többek között meg kell majd vizsgálnia, hogy mely keretek között kell, hogy sor kerüljön a nemzetközi védelmet kérelmező személyt

1 Eredeti nyelv: francia.

2 Ezt a helyzetet meg kell különböztetni attól a helyzettől, amelyben a kérelmező által hivatkozott tények már a nemzetközi védelem iránti kérelem előterjesztésének időpontjában fennálltak; ez utóbbi helyzet képezi a jelenleg folyamatban lévő C-18/20. sz., Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Nemzetközi védelem iránti ismételt kérelem) ügy tárgyát.

3 Egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 31. o.; helyesbítés: HL 2018. L 33., 6. o.).

érintő, átadásra vonatkozó határozat bírósági felülvizsgálatára, valamint, hogy valamely, szintén nemzetközi védelmet kérelmező családtagjának, a jelen esetben testvérének érkezése olyan körülménynek minősül-e, amely a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását befolyásolhatja.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A „Dublin III” rendelet

4. A „Dublin III” rendelet (4), (5) és (19) preambulumbekezdése értelmében:

„(4) [Az Európai Tanács által az 1999. október 15–16-i] tamperei [rendkívüli ülésén elfogadott] következtetések azt is megállapították, hogy [a közös európai menekültügyi] rendszernek rövid időn belül ki kell terjednie egy világos és alkalmazható [helyesen: a gyakorlatban működőképes] módszer kialakítására is a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása céljából.

(5) E módszernek mind a tagállamok, mind az érintett személyek vonatkozásában tárgyilagos és méltányos szempontokon kell alapulnia. Lehetővé kell tennie különösen a felelős tagállam gyors meghatározását, hogy a nemzetközi védelem megadására vonatkozó eljáráshoz való hatékony hozzáférés biztosított legyen, és a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos gyors döntéshozatal ne kerüljön veszélybe.

[…]

(19) Az érintett személyek jogainak hatékony védelme érdekében jogi biztosítékokat és hatékony jogorvoslati eszközöket [helyesen: jogi garanciákat és hatékony jogorvoslathoz való jogot] kell biztosítani a felelős tagállamnak való átadásra vonatkozó határozatokkal kapcsolatban, különösen [a Charta] 47. cikkével összhangban. A nemzetközi jog tiszteletben tartása érdekében az ilyen határozatok elleni hatékony jogorvoslatnak egyaránt ki kell terjednie e rendelet alkalmazásának, valamint az azon tagállamban fennálló jogi és ténybeli helyzetnek a megvizsgálására, amelynek a kérelmezőt átadják.”

5. E rendelet „Tárgy” című 1. cikke kimondja:

„E rendelet megállapítja egy harmadik országbeli állampolgár, vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam […] meghatározására vonatkozó feltételeket és eljárási szabályokat.”

6. Az említett rendelet „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikkének g) pontja a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

g) »családtag«: amennyiben a család már a származási országban is létezett, a kérelmezőnek a tagállamok területén tartózkodó alábbi családtagjai:

– a kérelmező házastársa vagy vele tartós, nem házastársi kapcsolatban élő élettársa, amennyiben az adott tagállam harmadik országok állampolgáraira vonatkozó jogszabályai vagy gyakorlata a házasságot nem kötött párokat a házastársakhoz hasonló elbánásban részesíti,

– az első francia bekezdésben említett pár vagy a kérelmező kiskorú gyermekei, feltéve hogy nem házasok, és függetlenül attól, hogy házasságban vagy házasságon kívül születtek, vagy a nemzeti jogszabályok értelmében örökbe fogadták őket,

– amennyiben a kérelmező kiskorú és nem házas, abban az esetben az édesapja, édesanyja vagy az érte jogszabály szerint vagy az azon tagállam gyakorlata szerint felelős egyéb felnőtt, amelyben a felnőtt tartózkodik,

– amennyiben a nemzetközi védelemben részesülő személy kiskorú és nem házas, abban az esetben az édesapja, édesanyja vagy az érte jogszabály szerint vagy az azon tagállam gyakorlata szerint felelős egyéb felnőtt, amelyben a nemzetközi védelemben részesülő személy tartózkodik.”

7. Ugyanezen rendeletnek „A nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálására vonatkozó eljáráshoz való jog [helyesen: A nemzetközi védelem iránti kérelemre vonatkozó vizsgálati eljáráshoz való jog]” című 3. cikke az (1) és (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megvizsgálják azon harmadik országbeli állampolgárnak, vagy azon hontalan személynek a nemzetközi védelem iránti kérelmét, aki egy tagállam területén nyújtja be azt, ideértve annak határát és a tranzitzónákat. A kérelmet az a tagállam köteles megvizsgálni, amely a III. fejezetben előírt feltételek szerint felelős.

(2) Amennyiben az e rendeletben felsorolt feltételek alapján egyetlen tagállam sem jelölhető ki felelősként, a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért [helyesen: megvizsgálásáért] azon tagállam felelős, amelynél először nyújtották be azt.

Amennyiben egy kérelmezőt lehetetlen az elsődlegesen felelősnek kijelölt tagállamnak átadni, mivel megalapozott okokból feltételezhető, hogy az adott tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek szisztematikus [helyesen: rendszerszintű] hiányosságai vannak, aminek eredményeként [a Charta] 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam tovább vizsgálja a III. fejezetben meghatározott feltételeket annak megállapítása érdekében, hogy egy másik tagállam kijelölhető-e felelős tagállamnak.

[…]”

8. A „Dublin III” rendeletnek „A feltételek rangsora” című 7. cikke (2) bekezdésének a szövege a következő:

„Az e fejezetben megállapított feltételek szerinti felelős tagállam meghatározása során azt a helyzetet kell alapul venni, ami a kérelmező nemzetközi védelem iránti kérelmének valamely tagállamhoz történő első benyújtásakor fennállt.”

9. E rendeletnek a „Nemzetközi védelmet kérelmező családtagok” címet viselő 10. cikke kimondja:

„Amennyiben a kérelmezőnek van olyan családtagja valamely tagállamban, akinek nemzetközi védelem iránti kérelméről abban a tagállamban még nem született érdemi elsőfokú határozat, e tagállam lesz a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős, feltéve hogy az érintett személyek e kívánságukat írásban kifejezték.”

10. Az említett rendeletnek a „Tartózkodásra jogosító engedélyek vagy vízumok kiadása” című 12. cikke (2) bekezdésében a következőket írja elő:

„Amennyiben a kérelmezőnek érvényes vízuma van, a vízumot kibocsátó tagállam felelős a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért, feltéve hogy a vízumot nem egy másik tagállam nevében, valamely, a Közösségi Vízumkódex létrehozásáról szóló, 2009. július 13-i 810/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[4] 8. cikke szerinti képviseleti megállapodás alapján adták ki. Ilyen esetben a képviselt tagállam a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam.”

11. A „Dublin III” rendelet „Mérlegelési záradékok” című 17. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A 3. cikk (1) bekezdésétől eltérve minden tagállam határozhat úgy, hogy megvizsgálja a valamely harmadik országbeli állampolgár, vagy egy hontalan személy által hozzá benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmet akkor is, ha annak megvizsgálásáért az e rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelős.

Az a tagállam, amely e bekezdés alapján úgy határozott, hogy megvizsgál egy nemzetközi védelem iránti kérelmet, felelős tagállammá válik, vállalva a felelősséggel együtt járó kötelezettségeket. […]

[…]”

12. E rendelet „Jogorvoslatok” című 27. cikke a következőképpen szól:

„(1) A kérelmezőnek […] joga van az átadásra vonatkozó határozatok elleni hatékony jogorvoslathoz, amelyet bírósághoz vagy törvényszékhez tény- vagy jogkérdésben [helyesen: amelyet bírósághoz tény- vagy jogkérdésben] benyújtott fellebbezés vagy felülvizsgálati kérelem formájában gyakorolhat.

(2) A tagállamok észszerű határidőt határoznak meg az érintett személy által az (1) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jog gyakorlására.

(3) Az átadásra vonatkozó határozatok elleni fellebbezésre vagy felülvizsgálatra vonatkozóan a tagállamok jogszabályaikban előírják az alábbiakat:

a) a fellebbezés vagy felülvizsgálat feljogosítja az érintettet, hogy annak elbírálásáig az adott tagállamban maradhasson; vagy

b) az átadás automatikusan felfüggesztésre kerül, és e felfüggesztés megszűnik azon észszerű időtartam elteltével, amely alatt valamely bíróságnak vagy törvényszéknek [helyesen: valamely bíróságnak] a felfüggesztés iránti kérelem alapos és szigorú vizsgálatát követően határozatot kellett hoznia arról, hogy a fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak halasztó hatályt biztosít-e; vagy

4 HL 2009. L 243., 1. o.; helyesbítés: HL 2018. L 284., 38. o.

c) az érintett személy észszerű időtartamon belül kérelmezheti a bíróságtól vagy törvényszéktől [helyesen: kérelmezheti a bíróságtól] az átadásra vonatkozó határozat végrehajtásának felfüggesztését a fellebbezés vagy felülvizsgálat elbírálásáig. A tagállamok azáltal biztosítják a hatékony jogorvoslatot, hogy felfüggesztik az átadást mindaddig, amíg a felfüggesztés iránti első kérelemről határozatot nem hoznak. Az átadásra vonatkozó határozat végrehajtásának felfüggesztéséről észszerű időtartamon belül határozni kell, ugyanakkor ezen időtartamnak lehetővé kell tennie a felfüggesztés iránti kérelem alapos és szigorú vizsgálatát. Az átadásra vonatkozó határozat végrehajtásának felfüggesztését elutasító határozat ismerteti az alapjául szolgáló indokokat.

(4) A tagállamok előírhatják, hogy az illetékes hatóságok hivatalból dönthetnek az átadásra vonatkozó határozat végrehajtásának felfüggesztéséről a fellebbezés vagy felülvizsgálat elbírálásáig.

[…]”

13. Az említett rendelet „Szabályok és határidők” címet viselő 29. cikkének (1) és (2) bekezdése kimondja:

„(1) A kérelmezőnek […] a megkereső tagállam részéről a felelős tagállamnak történő átadása a megkereső tagállam nemzeti joga szerint történik az érintett tagállamok egymás közötti konzultációját követően, a lehető leghamarabb kivitelezhető időpontban, de legkésőbb hat hónappal az érintett személy átvétele vagy visszavétele iránti megkeresés másik tagállam általi elfogadását, vagy a 27. cikk (3) bekezdésének megfelelő halasztó hatály esetén hat hónappal a fellebbezéssel vagy felülvizsgálattal kapcsolatos jogerős határozatot követően.

[…]

(2) Amennyiben az átadásra nem kerül sor a hat hónapos határidőn belül, a felelős tagállam mentesül az érintett személy átvételére vagy visszavételére vonatkozó kötelezettség alól, és a felelősség a megkereső tagállamra hárul. E határidő legfeljebb egyéves időtartamra meghosszabbítható, ha az átadásra az érintett személy szabadságvesztése miatt nem kerülhetett sor, illetve legfeljebb tizennyolc hónapra, ha az érintett személy megszökik.”

2. A 2013/32/EU irányelv

14. A 2013/32/EU irányelv[5] 1. cikke kimondja:

„Ennek az irányelvnek a célja a tagállamokban a 2011/95/EU irányelv[6] szerinti nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárások megállapítása.”

5 A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2016. L 198., 50. o.).

6 A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.).

15. A 2013/32 irányelv 46. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják a kérelmezők részére a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot az alábbiakkal szemben:

a) a nemzetközi védelem iránti kérelem ügyében hozott határozat tárgyában, beleértve, ha a határozat:

i. a menekült jogállás és/vagy kiegészítő védelmi jogállás tekintetében megalapozatlannak ítéli a kérelmet;

[…]

(3) Az (1) bekezdésnek való megfelelés érdekében a tagállamok biztosítják, hogy a hatékony jogorvoslat mind a tények, mind a jogi szempontok teljes körű és *ex nunc* megvizsgálását tartalmazza – ideértve adott esetben a nemzetközi védelem iránti igényeknek [a 2011/95] irányelv szerinti vizsgálatát is –, legalább az elsőfokú bíróság előtti fellebbezési [helyesen: jogorvoslati] eljárásokban.

(4) A tagállamok meghatározzák a kérelmező által az (1) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jog gyakorlásához szükséges határidőket és egyéb szabályokat. E határidők nem tehetik lehetetlenné vagy nem nehezíthetik meg túlságosan a joggyakorlást.

[…]”

B. A belga jog

16. Az 1980. december 15-i loi sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers-nek (a külföldieknek az ország területére történő beutazásáról, tartózkodásáról, letelepedéséről és kiutasításáról szóló törvény)[7] az alapügyre alkalmazandó változata (a továbbiakban: 1980. december 15-i törvény) 39/2. cikkének 2. §-a kimondja:

„A [Conseil [du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium)] az egyéb jogorvoslatokról hatályon kívül helyező ítélettel határoz az alaki előírásoknak akár lényeges megsértése, akár semmisség terhével történő megsértése, hatáskörtúllépés vagy hatáskörrel való visszaélés esetén.”

17. E törvény 39/82. cikke 4. §-ának második és negyedik bekezdése szerint:

„Ha a külföldi személy olyan kiutasítás vagy visszaküldés hatálya alá tartozik, amelynek végrehajtása esedékes, különösen, ha a 74/8. és 74/9. cikkben hivatkozott meghatározott helyen őrzik vagy a kormány rendelkezésére áll, amennyiben még nem terjesztett elő rendes úton felfüggesztés iránti kérelmet, akkor rendkívül sürgős jelleggel kérheti ezen intézkedés végrehajtásának a 39/57. cikk 1. §-ának harmadik bekezdésében megjelölt határidőn belüli felfüggesztését.

[…]

7 *Moniteur belge*, 1980. december 31., 14584. o.

A tanács elnöke vagy a külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság elvégzi a tudomására hozott valamennyi bizonyíték, különösen azon bizonyítékok alapos és szigorú vizsgálatát, amelyek arra utalhatnak, hogy okkal feltételezhető, hogy a megtámadott határozat végrehajtása a felperest azon alapvető emberi jogai megsértése veszélyének tenné ki, amelyektől az [emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt egyezmény, a továbbiakban: EJEE] 15. cikkének (2) bekezdése értelmében semmilyen eltérés nem lehetséges, ami alapos és szigorú vizsgálat tárgyát képezi.”

18. Az említett törvény 39/84. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a Conseil [du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság)] elé a 39/82. cikknek megfelelően valamely jogi aktus végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet terjesztettek, ideiglenes jelleggel, a 39/82. cikk 2. §-ának első bekezdésében előírt feltételeket tiszteletben tartva kizárólag a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) rendelkezik hatáskörrel arra, hogy elrendeljen minden, a felek vagy olyan személyek érdekeinek megóvásához szükséges intézkedést, akiknek az ügy eldöntéséhez érdekük fűződik, a polgári jogokat érintő intézkedések kivételével.

Ezeket az intézkedéseket a felek meghallgatását vagy szabályszerű idézését követően az ügy érdemében való döntéshozatalra hatáskörrel rendelkező tanács elnöke vagy a külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság e célból a tanács elnöke által kijelölt bírája indokolt ítélettel rendeli el.

Rendkívül sürgős esetben ideiglenes intézkedések a felek, illetve valamely fél meghallgatása nélkül is elrendelhetők.

A 39/82. cikk 2. §-ának második bekezdését alkalmazni kell a jelen cikk alapján hozott ítéletekre.

A király a Conseil des ministres (minisztertanács) javaslata alapján határozatban állapítja meg a jelen cikkben említett intézkedésekre vonatkozó eljárást.”

19. Ugyanezen törvény 39/85. cikke 1. és 3. §-ának a szövege a következő:

„1. § Ha a külföldi személy olyan kiutasítás vagy visszaküldés hatálya alá tartozik, amelynek végrehajtása esedékessé válik, különösen, ha ezt követően a 74/8. és 74/9. cikkben hivatkozott meghatározott helyen őrzik vagy a kormány rendelkezésére áll, a külföldi személy a 39/84. cikk szerinti ideiglenes intézkedés útján kérheti, hogy a Conseil [du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság)] a lehető legrövidebb időn belül vizsgáljon meg egy korábban benyújtott, rendes felfüggesztés iránti kérelmet, feltéve hogy e kérelmet már nyilvántartásba vették és arról a Conseil [du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság)] még nem határozott. Ezt az ideiglenes intézkedések iránti kérelmet a 39/57. cikk 1. §-ának harmadik bekezdésében megjelölt határidőn belül kell benyújtani.

[…]

3. § Az 1. § sérelme nélkül az ideiglenes intézkedések iránti kérelem előterjesztését követően a kiutasítást vagy visszaküldést nem lehet végrehajtani, amíg a Conseil [du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság)] nem döntött a benyújtott kérelemről. Ha a felfüggesztést nem rendelték el, akkor az intézkedés ismét végrehajtható.”

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás

20. 2017. május 22-én a palesztin származású H. A. (a továbbiakban: felperes) Belgiumba érkezett. Másnap menedékjog iránti kérelmet terjesztett elő e tagállamban.

21. 2017. május 31-én a belga hatóságok a „Dublin III” rendelet alkalmazása keretében a felperes nemzetközi védelem iránti kérelme megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása érdekében meghallgatták a felperest.

22. 2017. június 22-én a belga hatóságok e rendelet 12. cikkének (2) bekezdése alapján a felperes átvétele iránti megkeresést intéztek a spanyol hatóságokhoz. 2017. július 4-én a spanyol hatóságok kinyilvánították a felperessel kapcsolatos átvételi készségüket.

23. 2017. augusztus 1-jén a belga hatóságok a tartózkodás megtagadására vonatkozó határozatot hoztak a felperessel szemben, és kötelezték Belgium területének elhagyására (a továbbiakban: 2017. augusztus 1-jei határozat).

24. 2017. augusztus 25-én a felperes a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) előtt keresetet indított e határozat megsemmisítése iránt, kiegészítve a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemmel. Előadta, hogy a testvére 2017. augusztus 22-én érkezett Belgiumba, e tagállamban menedékjog iránti kérelmet nyújtott be, valamint, hogy az ő és a testvére menedékjog iránti kérelmének közös vonásai miatt elengedhetetlen, hogy a szóban forgó kérelmeket a belga hatóságok együtt vizsgálják.

25. A Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) 2017. november 30-i ítéletével elutasította ezt a keresetet, mivel úgy ítélte meg, hogy a felperes testvérének Belgiumba érkezése és ez utóbbinak az akkor függőben lévő nemzetközi védelem iránti kérelme a 2017. augusztus 1-jei határozat meghozatalát követő körülménynek minősül, amelyeknek nem lehet hatása a határozat jogszerűségére.

26. A felperes 2017. december 28-án ezen ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Conseil d’État-hoz (államtanács), amelyben azt állította, hogy az említett ítélet sérti a „Dublin III” rendeletnek a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 27. cikkét.

27. E kérelme alátámasztásaként a felperes kifejtette, hogy amikor őt a belga hatóságok meghallgatták a nemzetközi védelem iránti kérelmének megvizsgálásáért felelős állam meghatározása keretében, vagyis 2017. május 31-én, akkor még nem tudott arra hivatkozni, hogy egyrészről a később Belgiumba érkező testvére menedékjog iránti kérelmet nyújtott be e tagállamban, és másrészről, hogy a belga hatóságok elismerték az ez utóbbi kérelem megvizsgálására vonatkozó felelősségüket. Erre az új körülményre tehát csak a 2017. augusztus 1-jei határozat elleni keresetlevelében tudott hivatkozni. A felperes azt állította, hogy a belga hatóságoknak együtt kellett volna vizsgálniuk a testvére által és az általa benyújtott menedékjog iránti kérelmet, amely kérelmek között az általuk elszenvedett üldözések körülményeinek közös vonásai miatt szoros összefüggés áll fenn. E tekintetben a felperes kifogásolja, hogy a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) megtagadta ezen új körülmény figyelembevételét azzal az indokkal, hogy az a 2017. augusztus 1-jei határozatot követően merült fel, valamint kifogásolja, hogy a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) jogszerűségi vizsgálatra szorítkozott, holott az említett körülmény esetleg meghatározó lehetett volna a menedékjog iránti kérelmének méltányos vizsgálatához és az őt érintő, átadásra vonatkozó határozat akadályát képezte.

28. A Conseil d’État (államtanács) megjegyzi, hogy az 1980. december 15-i törvény 39/2. cikkének 2. §-a szerint a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) által a „Dublin III” rendelet keretében hozott, átadásra vonatkozó határozat felett gyakorolt bírósági felülvizsgálat e határozat jogszerűségére vonatkozik, a birtokában lévő iratok és információk alapján. A jelen esetben az, hogy a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) megtagadta a 2017. augusztus 1-jei határozat meghozatalát követő körülmények figyelembevételét, megfelel tehát e rendelkezésnek.

29. A kérdést előterjesztő bíróságnak mindazonáltal kétségei vannak a tekintetben, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal, különösen a „Dublin III” rendeletnek a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 27. cikkében előírt hatékony jogorvoslathoz való joggal az a helyzet, amelyben egy, a „Dublin III” rendelet keretében hozott, átadásra vonatkozó határozat bírósági felülvizsgálatát anélkül végzik el, hogy e határozat jogszerűségének vizsgálata érdekében figyelembe vennének a határozat elfogadását követő körülményeket.

30. A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróságként nem feladata, hogy a gyakorlatban értékelje a felperes által hivatkozott új körülményeknek a felperes által benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős állam meghatározására esetlegesen gyakorolt hatását.

31. E körülmények között határozott úgy a Conseil d’État (államtanács), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„[A »Dublin III« rendelet] 27. cikkét önállóan vagy [a Charta] 47. cikkével együtt úgy kell-e értelmezni, mint amely a hatékony jogorvoslathoz való jog biztosítása érdekében előírja, hogy a nemzeti bíróság adott esetben figyelembe vegye a »dublini rendelet szerinti átadásra vonatkozó« határozat meghozatalát követően bekövetkező körülményeket?”

32. A felperes, a belga és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. A felperes, a belga kormány és a Bizottság szóbeli észrevételeket is előterjesztett a 2020. november 9-én tartott tárgyaláson.

IV. Elemzés

A. Az elfogadhatóságról

33. Írásbeli észrevételeiben a belga kormány azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről nem kell határozni, azzal az indokkal, hogy a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (2) bekezdésében az átadás végrehajtására vonatkozóan meghatározott hat hónapos határidő lejártát követően a Belga Királyság vált a felperes nemzetközi védelem iránti kérelmének megvizsgálásáért felelős tagállammá.

34. A Bíróság által feltett írásbeli kérdésre válaszolva a Conseil d’État (államtanács) jelezte, hogy felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróságként számára nem lehetséges, hogy jelenleg hivatalból, vita nélkül úgy határozzon, hogy a felperesnek már nem fűződik érdeke a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) 2017. november 30-i ítéletének hatályon kívül helyezéséhez, valamint úgy, hogy a feltett kérdésre adandó válasz az elé terjesztett jogvita rendezéséhez már nem szükséges.

35. E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk által létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélete meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy az általa a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni. [8]

8 2020. december 10-i J & S Service ítélet (C-620/19, EU:C:2020:1011, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36. A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkra és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés relevanciájával kapcsolatos állásfoglalására tekintettel meg kell állapítani, – még ha nekem személyesen komoly kétségeim is vannak ezen állásfoglalás indokolását illetően, megsemmisítés iránti kereset és jogszerűségi vizsgálat keretében is, – hogy a feltett kérdésre a Bíróság által adandó válasz az alapeljárás elbírálása szempontjából továbbra is hasznos.

37. Ennélfogva a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatóként meg fogom vizsgálni.

B. Az ügy érdeméről

1. Valamely nemzetközi védelmet kérelmező személyt érintő, átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket figyelembe vevő bírósági felülvizsgálat szükségességéről

38. A „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdése értelmében a nemzetközi védelmet kérelmező személynek joga van az átadásra vonatkozó határozatok elleni hatékony jogorvoslathoz, amelyet bírósághoz tény- vagy jogkérdésben benyújtott fellebbezés vagy felülvizsgálati kérelem formájában gyakorolhat.

39. A nemzetközi védelmet kérelmező személyt az őt érintő, átadásra vonatkozó határozattal szemben megillető jogorvoslat terjedelmét a „Dublin III” rendelet (19) preambulumbekezdése pontosítja, amely jelzi, hogy a nemzetközi jog tiszteletben tartásának biztosítása érdekében az e rendeletben előírt, az átadásra vonatkozó határozatok elleni hatékony jogorvoslatnak ki kell terjednie egyrészt az említett rendelet alkalmazásának vizsgálatára, másrészt az azon tagállamban fennálló jogi és ténybeli helyzetnek a megvizsgálására, amelynek a kérelmezőt átadják.[9]

40. Egyébiránt a „Dublin III” rendelet 27. cikke (1) bekezdésének szövege semmiféle korlátozást nem említ azon érvekkel kapcsolatban, amelyeket a menedékkérő a jogorvoslata keretében felhozhat.[10]

41. A Bíróság már többször vizsgálta a valamely nemzetközi védelmet kérelmező személyt érintő, átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevételének kérdését. A Bíróság a következő két esetet határozta meg, amelyekben az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró bíróságnak vizsgálnia kell az ilyen későbbi körülményeket.

a) A nemzetközi védelmet kérelmező személy védelme az embertelen vagy megalázó bánásmódnak a felelős tagállamban fennálló veszélyével szemben

42. Az első eset arra a helyzetre vonatkozik, amelyben a meghozott, átadásra vonatkozó határozatot annak érdekében nem hajtják végre, hogy az Európai Unió és tagállamai eleget tehessenek a nemzetközi védelmet kérelmező személy alapvetői jogainak védelmére vonatkozó, a Charta 4. cikke szerinti kötelezettségeiknek.

43. Ebben az értelemben a Bíróság megállapította, hogy a tagállamok – ideértve a nemzeti bíróságokat – kötelessége, hogy ne adják át a menedékkérőt a felelős tagállamnak, ha tudomással kell bírniuk arról, hogy e tagállamban a menekültügyi eljárást és a menedékkérők befogadásának feltételeit illetően tapasztalható rendszerszintű hiányosságok miatt alapos okkal, bizonyítottan feltételezhető, hogy a kérelmező a Charta 4. cikke értelmében embertelen vagy megalázó bánásmód tényleges veszélyének lesz kitéve.[11]

9 2017. július 26-i Mengesteab ítélet (C-670/16, EU:C:2017:587, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

10 2016. június 7-i Ghezelbash ítélet (C-63/15, EU:C:2016:409, 36. pont).

11 2011. december 21-i N. S. és társai ítélet (C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 94. pont); 2013. december 10-i Abdullahi ítélet (C-394/12, EU:C:2013:813, 60. pont).

44. E megállapítás megfogalmazásához a Bíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatára hivatkozott.[12] Egyébiránt megjegyzendő, hogy egy másik ügyben az EJEB kimondta, hogy a kiutasítással vagy kiadatással fenyegetett külföldi állampolgárt érintő, az EJEE 3. cikkével ellentétes bánásmód állítólagos veszélye valódiságának értékelése érdekében a célországban fennálló helyzet *teljes körű és ex nunc* vizsgálatát kell elvégeznie, mivel e helyzet *idővel változhat*.[13] Még ha az ilyen *ex nunc* vizsgálat elvégzése magának az EJEB-nek a részéről erőforrásokat igényel is,[14] ezt megerősítették.[15]

45. A Charta 4. cikkének alkalmazása szempontjából nem bír jelentőséggel az, hogy az érintett személy magának az átadásnak az időpontjában, a menekültügyi eljárás során vagy pedig annak a végén lenne a „Dublin III” rendelet értelmében a felelős tagállamnak való átadása miatt embertelen vagy megalázó bánásmód komoly veszélyének kitéve.[16]

46. A „Dublin III” rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése a Bíróság ítélkezési gyakorlatának kodifikálását jelenti.[17] Következésképpen már maga e rendelet kifejezetten rögzít egy olyan körülményt, tudniillik a felelős tagállamban fennálló rendszerszintű hiányosságokat, amelyek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, amelynek a nemzetközi védelmet kérelmező személyt érintő, átadásra vonatkozó határozat elfogadását követő bekövetkezése megakadályozza e határozat végrehajtását.

47. A jelen esetben az alapügy nem veti fel az ilyen embertelen vagy megalázó bánásmód átvevő tagállamban fennálló kockázatának kérdését.[18]

b) A „Dublin III” rendelet helyes alkalmazása szempontjából meghatározó, az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények fennállása

48. Az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevétele második esetének eredete a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatában található, amely szerint a „Dublin III” rendelet (19) preambulumbekezdésében szereplő hivatkozást az e rendelet alkalmazásának az ugyanezen rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében előírt, átadásra vonatkozó határozattal szembeni kereset keretében történő megvizsgálására, úgy kell érteni, mint amely többek között az említett rendelet III. fejezetében előírt, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek helyes alkalmazásának ellenőrzésére irányul, ideértve az ugyanezen rendelet 12. cikkében említett felelősségi feltételt is.[19]

49. Ily módon a „Dublin III” rendelet 27. cikkének az e rendelet (19) preambulumbekezdésére tekintettel értelmezett (1) bekezdése valamely tagállam felelősségének megkérdőjelezéséhez vezethet, még akkor is, ha e tagállamban nincsenek a menekültügyi eljárásnak és a menedékkérőkre vonatkozó befogadási feltételeknek olyan rendszerszintű hiányosságai, amelyek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata állna fenn.[20]

12 2011. december 21-i N. S. és társai ítélet (C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 88. pont). A Bíróság említést tett az EJEB 2011. január 21-i M. S. S. kontra Belgium és Görögország ítéletéről (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609).

13 EJEB, 2007. május 23., Salah Sheekh kontra Hollandia (CE:ECHR:2007:0111JUD000194804, 136. §).

14 Ravarani, G., *Évaluation de la crédibilité des demandeurs d'asile: charge de la preuve et limites de l'examen par la CEDH*, EJEB, 2017, https://www.echr.coe.int/Documents/Speech_20170127_Ravarani_JY_FRA.pdf

15 Lásd különösen: EJEB, 2016. március 23., F.G. kontra Svédország (CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, 115. §).

16 2019. március 19-i Jawo ítélet (C-163/17, EU:C:2019:218, 88. pont).

17 2019. január 23-i M.A. és társai ítélet (C-661/17, EU:C:2019:53, 84. pont).

18 A Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy az alapügyben a belga hatóságok a felperes vonatkozásában részletesen vizsgálták e kérdést.

19 2016. június 7-i Ghezelbash ítélet (C-63/15, EU:C:2016:409, 44. pont).

20 2016. június 7-i Karim ítélet (C-155/15, EU:C:2016:410, 22. pont).

50. A Bíróság azt is kimondta, hogy ami az átadásra vonatkozó határozatokat illeti, az uniós jogalkotó ezek jogszerűségét garanciákkal kívánta övezni többek között azáltal, hogy az érintett menedékkérőnek a „Dublin III” rendelet 27. cikkében biztosította az ilyen határozattal szembeni, valamely bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot, amelynek hatálya a határozatnak mind ténybeli, mind pedig jogi körülményeire kiterjed. [21]

51. A Shiri ítélet [22] jelentette az első lépést a tekintetben, hogy a Bíróság a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása érdekében az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket vegyen figyelembe.

52. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben az osztrák illetékes hatóság Majid Shiri nemzetközi védelem iránti kérelmét elfogadhatatlannak nyilvánította, elrendelte a kitoloncolását, és megállapította, hogy Bulgáriának való átadása jogszerű. M. Shiri e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be, és azzal érvelt, hogy a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (1) és (2) bekezdésében meghatározott hat hónapos átadási határidő lejárta miatt az Osztrák Köztársaság vált a kérelmének megvizsgálásáért felelős tagállammá. Az ügyben e hat hónapos határidő az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi időpontban járt le.

53. A Bíróságnak meg kellett tehát határoznia, hogy az uniós joggal összhangban áll-e az, hogy az eljáró osztrák bíróság az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi e körülményt figyelembe vegye.

54. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a „Dublin III” rendelet 27. cikkének az e rendelet (19) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését, valamint a Charta 47. cikkét akként kell értelmezni, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezőnek rendelkeznie kell olyan hatékony és gyors jogorvoslattal, amely lehetővé teszi számára, hogy az említett rendelet 29. cikkének (1) és (2) bekezdésében meghatározott hat hónapos határidőnek *az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi időpontban bekövetkező* lejártára hivatkozzon. Megfelel a hatékony és gyors jogorvoslat előírására irányuló e kötelezettségnek az ilyen kérelmező számára a nemzeti szabályozásban elismert azon jog, hogy az e határozat elfogadásánál későbbi körülményekre hivatkozhat az azzal szembeni fellebbezés keretében. [23]

55. A Bíróság ezt követően a Hasan ítéletben [24] formalizálta megközelítését. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben Aziz Hasant egy Németországban benyújtott menedékjog iránti kérelmet követően az átadásra vonatkozó határozat elleni megsemmisítés iránti keresetének Németországban történt elutasítása miatt átadták Olaszországnak, az elsőként benyújtott menedékjog iránti kérelme szerinti tagállamnak, majd A. Hasan jogellenesen visszatért Németországba. A. Hasan fellebbezést nyújtott be, és a német jogszabály előírta, hogy azon bíróság határozatának, amelyhez átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslattal fordultak, főszabály szerint az e bíróság előtt tartott utolsó tárgyaláskor vagy tárgyalás hiányában az említett bíróság e keresetről való határozathozatalának időpontjában fennálló ténybeli helyzeten kell alapulnia.

56. A Bíróság a Hasan ítéletben a Shiri ítéletre hivatkozással kimondta, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személynek rendelkeznie kell olyan hatékony és gyors jogorvoslattal, amely lehetővé teszi számára, hogy a tekintetében hozott *átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményekre hivatkozzon*, amennyiben azok figyelembevétele *meghatározó a „Dublin III” rendelet megfelelő alkalmazásához.* [25]

21 2017. február 16-i C. K. és társai ítélet (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 64. pont).

22 2017. október 25-i ítélet (C-201/16, a továbbiakban: Shiri ítélet, EU:C:2017:805).

23 Shiri ítélet, 46. pont.

24 2018. január 25-i ítélet (C-360/16, a továbbiakban: Hasan ítélet, EU:C:2018:35).

25 Hasan ítélet, 31. pont. A Bíróság így ebben az ügyben Bot főtanácsnok indítványát (C-360/16, EU:C:2017:653, 79. pont) követte, amely szerint az átadásra vonatkozó határozat feletti bírósági felülvizsgálatnak ki kell terjednie, többek között, a megtámadott döntést követően fennálló ténybeli és jogi helyzet vizsgálatára, és figyelembe kell vennie a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért felelős tagállam meghatározása szempontjából releváns körülmények tekintetében beálló esetleges változásokat.

57. Számomra úgy tűnik, hogy a jelen ügyben két tanulság vonható le a Bíróság által a Shiri és a Hasan ítéletben elfogadott értelmezésből.

58. Egyrészről az illetékes nemzeti bíróságnak az uniós jog alkalmazása során figyelembe kell vennie az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket. Véleményem szerint ez a megoldás teljes mértékben indokolt, mivel a jelen esetben a hivatkozott körülmény alkalmas volt arra, hogy befolyásolja a „Dublin III" rendeletnek a nemzetközi védelmet kérelmező személyre történő alkalmazását.[26] Márpedig e rendeletnek éppen az a célja, amint az az (5) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy mind a tagállamok, mind az érintett személyek vonatkozásában tárgyilagos és méltányos szempontokat alkalmazzon. Amennyiben egy, az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmény objektíve alkalmas arra, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását befolyásolja, úgy a kérelmezőnek lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy az illetékes nemzeti bíróság előtt hivatkozzon arra és azt a javára figyelembe vegyék.[27]

59. Másrészről a nemzetközi védelmet kérelmező személynek biztosított azon jog, hogy az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket megvizsgálják, közvetlenül az uniós jog rendelkezéseiből ered. A Bíróság ugyanis a „Dublin III" rendelet 27. cikke Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésének értelmezése során jutott erre a következtetésre.

60. Számomra világosnak tűnik, hogy a Bíróság e két ítéletben azt az elvet mondta ki, amely szerint kötelező az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevétele, azonban csak akkor, ha e körülmények alkalmasak arra, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását befolyásolják.

61. Az átadásra vonatkozó határozat elfogadását követően hivatkozott, nem meghatározó körülmények – egy vagy több egymást követő jogorvoslat keretében történő – vizsgálatának elfogadása ugyanis könnyen a „Dublin III" rendelet 29. cikkének (1) és (2) bekezdésében említett hat hónapos határidő túllépéséhez és így az e rendelet (5) preambulumbekezdésében említett, a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos gyors döntéshozatalra vonatkozó célkitűzés veszélybe kerüléséhez vezethetne. Ez a helyzet a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam – különösen az Unió területére történő első beutazásra tekintettel történő – meghatározására szolgáló mechanizmusok megkerülését jelentené.

2. A „Dublin III" rendelet 27. cikke (1) bekezdésének eljárásjogi tartalmáról

62. Mivel a Bíróság kimondta, hogy az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró nemzeti bíróságoknak figyelembe kell venniük az e határozat elfogadásánál későbbi bizonyos körülményeket, az e bírósági felülvizsgálat eljárásjogi tartalmának meghatározása érdekében számomra szükségesnek tűnik megvizsgálni, hogy ezt az uniós jog harmonizálta-e.

a) A tagállamoknak biztosított eljárási autonómia mellett szóló érvek

63. Több, jogszabályszövegen alapuló érv szól amellett, hogy a „Dublin III" rendelet alkalmazása keretében az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevétele céljából ismerjük el a tagállamok eljárási autonómiáját.

26 A Bíróság ezt az értelmezést a hat hónapos határidő vonatkozásában megismételte a 2019. március 19-i Jawo ítéletben (C-163/17, EU:C:2019:218, 66–69. pont).

27 Lásd: Hruschka, C., és Maiani, F., „Dublin III Regulation (EU) nº 604/2013", in: Hailbronner, K., és Thym, D., (szerk.), *EU Immigration and Asylum Law: A Commentary*, 2. kiadás, C. H. Beck/Hart/Nomos, 2016, 1478–1604. o., különösen az 1567. o., amely szerint a „Dublin III" rendelet 27. cikkének (1) bekezdése a 2013/32 irányelv 46. cikkének (3) bekezdéséhez hasonlóan mind a tények, mind a jogi szempontok teljes körű és *ex nunc* megvizsgálását írja elő.

64. Az első érv e rendelet 27. cikke (1) bekezdésének szövegén alapul. E rendelkezés ugyanis csupán azt írja elő, hogy a kérelmezőnek joga van az átadásra vonatkozó határozatok elleni hatékony jogorvoslathoz, amelyet bírósághoz tény- vagy jogkérdésben benyújtott fellebbezés vagy felülvizsgálati kérelem formájában gyakorolhat. Az említett rendelkezés egyáltalán nem hivatkozik az eljáró nemzeti bíróság általi *ex nunc* vizsgálat lehetőségére.

65. Figyelemreméltó a különbség a 2013/32 irányelv 46. cikkének (3) bekezdéséhez képest, amely kifejezetten kimondja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a hatékony jogorvoslat mind a tények, mind a jogi szempontok *teljes körű és ex nunc* megvizsgálását tartalmazza.[28] Ezzel szemben az, hogy az uniós jogalkotó a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdése keretében hallgat az ilyen vizsgálat lehetőségéről, a tagállamoknak biztosított eljárási autonómia mellett szól.

66. A második érv e rendelet 7. cikke (2) bekezdésének szövegéből következik, amely szerint a felelős tagállam meghatározása során azt a helyzetet kell alapul venni, amely a kérelmező nemzetközi védelem iránti kérelmének valamely tagállamhoz történő első benyújtásakor fennállt. Olyan szabályról van szó, amelynek célja annak megakadályozása, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személyek megkerüljék az említett rendelet által előírt feltételeket. Ezért az *ex nunc* vizsgálatra csak kivételesen kerülhet sor.

67. E rendelkezések értelmezhetők úgy, hogy e területen nincs uniós szabályozás. Így egy újkeletű ítéletben a Bíróság a 2013/32 irányelv 46. cikke (4) bekezdésének szövegére támaszkodva megállapította, hogy az a tagállamokra bízza azon szabályok meghatározását, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők gyakorolhassák a hatékony jogorvoslathoz való jogukat. A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy az ebben az ügyben szóban forgó szabályok – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása mellett – főszabály szerint a tagállamok eljárási autonómiája elvének körébe tartoznak.[29]

b) Az uniós jog által harmonizált bírósági felülvizsgálat fennállása mellett szóló érvek

68. A tagállamoknak biztosított eljárási autonómia mellett szóló, jogszabályszövegen alapuló érvek nem irrelevánsak. Számomra azonban úgy tűnik, hogy a vitát a Bíróság a Shiri és a Hasan ítéletben eldöntötte.

69. Ezekben az ítéletekben a Bíróság ugyanis egyáltalán nem tett említést a tagállamoknak biztosított eljárási autonómiáról, amely odáig terjedne, hogy az illetékes nemzeti bíróságtól megtagadják az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények vizsgálatának bármely lehetőségét. Épp ellenkezőleg, amint azt a jelen indítvány 59. pontjában megjegyeztem, a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a „Dublin III” rendeletnek a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 27. cikke alapján az ilyen későbbi körülményeket figyelembe kell venni. A nemzetközi védelmet kérelmező személyt a „Dublin III” rendelet (19) preambulumbekezdésével együttesen értelmezett e két cikk alapján illeti meg az ahhoz való jog, hogy az illetékes nemzeti bíróság megvizsgálja az őt érintő, átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket.

70. Egyebekben ez az ítélkezési gyakorlat nem ellentétes a „Dublin III” rendelet 7. cikke (2) bekezdésének szövegével. E rendelkezésnek megfelelően ugyanis egyrészről azon *tagállam hatóságainak*, amelyben a kérelmező nemzetközi védelem iránti kérelmét benyújtotta, az e kérelem benyújtásakor fennálló helyzet alapján kell meghatározniuk a felelős tagállamot. Másrészről e

28 E rendelkezés jelentéséről lásd: 2018. október 4-i Ahmedbekova ítélet (C-652/16, EU:C:2018:801, 93. pont). Amint azt a Bíróság megjegyzi, az „*ex nunc*” kifejezés kiemeli a bíróságnak az olyan értékelés elvégzésére irányuló kötelezettségét, amely figyelembe veszi adott esetben a jogorvoslat tárgyát képező határozat elfogadását követően felmerült új körülményeket.

29 2020. szeptember 9-i Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Ismételt kérelem elutasítása – Jogorvoslati határidő) ítélet (C-651/19, EU:C:2020:681, 33–35. pont).

kérelmező hatékony bírói jogvédelmének biztosítása érdekében az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró *nemzeti bíróságnak ex nunc* vizsgálat keretében figyelembe kell vennie azokat a későbbi körülményeket – például a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (1) és (2) bekezdésében említett hat hónapos határidő lejártát –, amelyek meghatározóak e rendelet megfelelő alkalmazásához.

c) Közbenső következtetés

71. Véleményem szerint a Bíróság a nemzetközi védelmet kérelmező személy ahhoz való jogát, hogy az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi, olyan körülményeket vegyenek figyelembe, amelyek befolyásolhatják a kérelme megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását, egyértelműen az uniós jog olyan konkrét rendelkezéseihez kapcsolta, amelyek annak jogalapját jelentik.

72. Ebből következik, hogy e későbbi körülmények bírósági felülvizsgálatát az uniós jog harmonizálja, így az illetékes nemzeti bíróságnak vagy bíróságoknak az e felülvizsgálat terjedelmére vonatkozó nemzeti eljárásjogi szabályozástól függetlenül kötelezően figyelembe kell venniük az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi bizonyos körülményeket.

3. Arról a helyzetről, amelyben az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró nemzeti bíróság nem jogosult az e határozatnál későbbi körülmények vizsgálatára

73. A kérdést előterjesztő bíróság azon helyzetnek az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről kérdezi a Bíróságot, amelyben a nemzeti szabályozás a nemzeti bíróság számára nem biztosítja annak lehetőségét, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személyt érintő, átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket figyelembe vegyen.

a) A nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetőségének feltételei

74. A Shiri és a Hasan ítélet olyan helyzetre vonatkozott, amelyben a nemzeti szabályozás lehetővé tette az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények *ex nunc* vizsgálatát. Ugyanakkor, mivel a Bíróság ítélkezési gyakorlata alkalmazását nem kötötte e feltétel tiszteletben tartásához, e megoldás ezért számomra alkalmazhatónak tűnik az ilyen vizsgálatot elő nem író nemzeti szabályozásra is.

75. A jelen ügyben a Conseil d’État (államtanács) arra hivatkozik, hogy a nemzeti szabályozás a megtámadott határozatnak a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) általi jogszerűségi vizsgálatát írja elő. Véleménye szerint ebből következik, hogy ez utóbbi bíróságnak az átadásra vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli helyzet alapján kell határoznia. A tárgyaláson a belga kormány azonban azt állította, hogy a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) vizsgálata keretében figyelembe vehet az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket.

76. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróság által a saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell.[30] Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkra tekintettel abból kell kiindulni – még ha e tekintetben kétségeim is vannak –, hogy a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) által gyakorolt bírósági felülvizsgálat nem teszi lehetővé ez utóbbi bíróság számára, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy átadására vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményeket vegyen figyelembe.

30 2020. december 10-i J & S Service ítélet (C-620/19, EU:C:2020:1011, 31. pont).

77. Első ránézésre nem tűnik úgy, hogy egy ilyen bírósági felülvizsgálat összhangban állna az uniós joggal, mivel nem látszik megfelelni a Bíróság által a Shiri és a Hasan ítéletben elfogadott értelmezésnek.

78. Ugyanakkor egyrészről az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények uniós jog által előírt figyelembevétele véleményem szerint nem jelenti a nemzeti jog által előírt bírósági felülvizsgálat típusának, vagyis a jogszerűségi vizsgálatnak a módosítását.

79. Ebben az értelemben véleményem szerint az EJEB ítélkezési gyakorlata nem követeli meg az ilyen módosítást.[31] E tekintetben számomra hasznosnak tűnik megjegyezni, hogy az EJEB már megállapította, hogy bár a nemzeti bíróságnak nem volt lehetősége arra, hogy a közigazgatási hatóság ténymegállapításait a saját megállapításaival helyettesítse, hatáskörrel rendelkezett arra, hogy meggyőződjön arról, hogy annak megállapításai vagy az azokból levont következtetések nem voltak sem önkényesek, sem észszerűtlenek, valamint, hogy a fellebbviteli bíróságok esetén észszerűen megengedhető, hogy specializált jogterületeken így járjanak el, különösen akkor, ha a tények előzetesen, egy olyan kvázi bírósági eljárás során kerültek megállapításra, amely biztosítja az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében előírt számos követelmény teljesülését. Végső soron az EJEB úgy ítélte meg, hogy az ilyen felülvizsgálat nem minősül az EJEE e rendelkezése megsértésének.[32]

80. A Sigma Radio Television Ltd kontra Ciprus ítéletben[33] az EJEB értelmezését a közigazgatás hatáskörének a sajátos szakmai tapasztalatot vagy szakismereteket igénylő specializált jogterületeken történő tipikus gyakorlása összefüggésében foglalta össze, meghatározva az annak értékelésére szolgáló kritériumokat, hogy a felülvizsgálat az EJEE értelmében elegendő-e. Ebből az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy ahhoz, hogy valamely „bíróság” polgári jogi jellegű jogokat és kötelezettségeket érintő jogvitákban az EJEE 6. cikke (1) bekezdésével összhangban határozni tudjon, hatáskörrel kell rendelkeznie az előtte folyamatban lévő ügy szempontjából releváns valamennyi ténybeli és jogi körülmény vizsgálatára. A nemzeti bíróság által végzett jogszerűségi vizsgálat bizonyos körülmények között megfelel e követelményeknek.

81. Ezen ítélkezési gyakorlatból kiindulva tekinthető úgy, hogy az e kérdésre vonatkozó uniós jogi rendelkezés hiányában az uniós jog a nemzetközi védelmet kérelmező személy átadására vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevétele keretében nem követelheti meg valamely tagállamtól, hogy az eljáró nemzeti bíróság számára előírja, hogy korlátlan felülvizsgálati jogkörben határozzon.

82. Másrészről, mivel bizonyos későbbi körülmények figyelembevétele az uniós jognak való megfelelés érdekében kötelező, véleményem szerint e körülmények vizsgálatát így ugyanannak a nemzeti bíróságnak kell elvégeznie, akár más kereset keretében vagy más nemzeti bíróság előtt indított kereset útján, feltéve hogy e keresetek hatékony és gyors jogorvoslatot jelentenek.[34] Ebben az értelemben a meghozott ítéletnek – anélkül, hogy veszélyeztetné a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos gyors döntéshozatal célkitűzését – kötnie kell az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró bíróságot. A nemzetközi védelmet kérelmező személy számára ugyanis

31 Az EJEB megállapította, hogy az államok az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyve – a külföldi állampolgárok kiutasítására irányuló eljárásokra vonatkozó különös biztosítékokat tartalmazó – 1. cikkének elfogadásával egyértelműen kinyilvánították arra vonatkozó szándékukat, hogy ezeket az eljárásokat ne vonják be az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének hatálya alá (EJEB, 2000. október 5., Maaouia kontra Franciaország, CE:ECHR:2000:1005JUD003965298, 37. §). Az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatok (HL 2007. C 303., 17. o.) mindazonáltal a Charta 47. cikke kapcsán pontosítják, hogy „[a]z uniós jogban a bírósághoz fordulás joga nem korlátozódik a polgári jogi jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos jogvitákra. Ez annak egyik következménye, hogy az Unió jogállamiságon alapuló közösség, a[z 1986. április 23-i Les Verts kontra Parlament ítélet (294/83, EU:C:1986:166)] rendelkezésének értelmében. Mindemellett azonban az EJEE által nyújtott biztosítékok minden – alkalmazási körükön kívül eső – tekintetben hasonló módon vonatkoznak az Unióra”.

32 EJEB, 1995. november 22., Bryan kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:1995:1122JUD001917891, 47. §).

33 EJEB, 2011. október 21. (CE:ECHR:2011:0721JUD003218104, 151–157. §).

34 Lásd ebben az értelemben: Shiri ítélet, 44. pont; Hasan ítélet, 31. pont.

biztosítani kell, hogy a javára valóban figyelembe vehessék az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi azon körülményeket, amelyek befolyásolhatják a felelős tagállam meghatározását, annak érdekében, hogy a nemzetközi védelem megadására vonatkozó eljáráshoz való hatékony hozzáférés biztosított legyen.

83. Összegzésképpen, az, hogy az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények bírósági felülvizsgálatát az uniós jog harmonizálja, nem fosztja meg a tagállamokat annak lehetőségétől, hogy a „Dublin III” rendelet 27. cikkének és a Charta 47. cikkének alkalmazása keretében kijelöljék a hatáskörrel rendelkező bíróságokat és meghatározzák a jogorvoslatok eljárási szabályait. E tekintetben a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az átadásra vonatkozó határozat jogszerűsége vitatható legyen akkor, ha az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények meghatározóak e rendelet megfelelő alkalmazásához.

84. Kétségtelen, hogy az Unibet ítélet [35] alapjául szolgáló ügyben szóban forgó helyzethez képest fennálló különbség kis mértékűnek tűnik, amely ítéletben a Bíróság úgy határozott, hogy a jogalanyok uniós jogból eredő jogai tekintetében biztosítandó hatékony bírói jogvédelem elve úgy értelmezendő, hogy az abban az esetben nem követeli meg a tagállami jogrendszerekben olyan önálló keresetfajta létezését, amely elsődlegesen a nemzeti rendelkezéseknek az EK 49. cikkel (jelenleg EUMSZ 56. cikk) való összeegyeztethetősége vizsgálatára irányul, ha léteznek más hatékony, a hasonló belső jogi kereseteknél nem kedvezőtlenebb jogorvoslati lehetőségek is, amelyek alapján ez az összeegyeztethetőség közvetett módon vizsgálható.

85. Ez a különbség mindazonáltal abban áll, hogy a „Dublin III” rendelet keretében létezik egy különös jogalap a nemzeti bíróságok által végzett felülvizsgálatra vonatkozóan, tudniillik e rendelet 27. cikke, amely az átadásra vonatkozó határozat elleni *elsődleges jogorvoslatot* vezet be. Ami ezzel szemben a nemzetközi védelmet kérelmező személy által hivatkozott, e határozatnál későbbi körülményeket illeti, a nemzeti bírósági felülvizsgálat részletes szabályai különböző formákat ölthetnek, feltéve hogy – a véleményem szerint – az uniós jog által előírt, a jelen indítvány 82. pontjában kifejtett feltételeket tiszteletben tartják.

b) A sürgős intézkedés és az ideiglenes intézkedések fennállása

86. Írásbeli észrevételeiben a belga kormány előadja, hogy az 1980. december 15-i törvény [36] értelmében az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevételére rendkívül sürgős esetben közigazgatási ideiglenes intézkedés formájában kerül sor. A tanács elnökének vagy a külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróságnak így el kell végeznie a tudomására hozott valamennyi bizonyíték vizsgálatát. A belga jog ily módon előírja a nemzetközi védelmet kérelmező személy helyzetének *ex nunc* vizsgálatát. Ideiglenes intézkedések keretében a Conseil du contentieux des étrangers-nek (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) szintén *ex nunc* vizsgálatot kell folytatnia. Így az e kérelmező rendelkezésére álló jogorvoslatok összessége lehetővé teszi az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevételét.

87. Amint azt a jelen indítvány 82. pontjában megfogalmaztam, azt az álláspontot képviselem, hogy az ilyen későbbi körülmények figyelembevételére sor kerülhet az átadásra vonatkozó határozat elleni keresettől eltérő kereset keretében, feltéve hogy az hatékony és gyors jogorvoslatot jelent, azonban ebben az esetben az e másik kereset keretében hozott ítéletnek kötnie kell az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró bíróságot.

35 2007. március 13-i ítélet (C-432/05, EU:C:2007:163).

36 E törvény vonatkozásában lásd: Carlier, J.-Y., „Évolution procédurale du statut de l’étranger: constats, défis, propositions”, *Journal des tribunaux*, 6425. szám, 2011. február 12., 117. o.

88. Ily módon a valamely tagállamban nemzetközi védelmet kérelmező személy számára biztosított jogorvoslatoknak együttesen lehetővé kell tenniük az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi azon körülmények teljes körű figyelembevételét, amelyek befolyásolhatják a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását. Ebben az értelemben lehetőség kell, hogy legyen arra, hogy e jogorvoslatok ahhoz vezessenek, hogy az átadásra vonatkozó határozatot *végleges jelleggel* nem hajtják végre, amennyiben az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények ilyen hatással járnak.

89. Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk által létrehozott együttműködési rendszer a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak egyértelmű szétválasztásán alapul. A fenti cikk alapján indított eljárás keretében a nemzeti rendelkezések értelmezése a tagállami bíróságok feladata, nem pedig a Bíróságé, és ez utóbbi nem dönthet a belső jogszabályoknak az uniós jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségéről. Ezzel szemben a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a nemzeti bíróságot minden olyan, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szempontról, amely lehetővé teszi számára a belső jogszabályok uniós jogszabályokkal való összeegyeztethetőségének értékelését. [37]

90. Erre az ítélkezési gyakorlatra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy a nemzeti szabályozás által előírt különböző jogorvoslatok mennyiben teszik lehetővé az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi, a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározásának befolyásolására alkalmas körülmények teljes mértékű érvényre juttatására vonatkozó feltételnek való megfelelést.

91. Amennyiben ez a helyzet, úgy a belga szabályozás megfelelne a Bíróság Shiri és Hasan ítéletből következő ítélkezési gyakorlatának. Ellenkező esetben a nemzeti bíróság ilyen későbbi körülmények figyelembevételére vonatkozó kötelezettsége az uniós jogra tekintettel nem teljesülne.

4. Arról a körülményről, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy kérelmének valamely tagállamban történő elutasítását követően testvére e tagállamban ugyanilyen kérelmet nyújtott be

92. Feltételezve, hogy a nemzeti jog lehetővé teszi a nemzetközi védelmet kérelmező személy átadására vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülmények figyelembevételét, meg kell vizsgálni, hogy a felperes által hivatkozott tény, vagyis az, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmének elutasítását követően testvére ugyanebben a tagállamban ugyanilyen kérelmet terjesztett elő, mennyiben befolyásolhatja a „Dublin III” rendelet alkalmazása keretében a felelős tagállam meghatározását.

93. E tekintetben a felperes azt állította, hogy a testvére által és az általa elszenvedett üldözések körülményeinek közös vonásai okán a nemzetközi védelem iránti kérelmük együttes, a jelen esetben a belga hatóságok általi vizsgálata biztosítja számukra a kérelem méltányos vizsgálatát és a nemzetközi védelemhez való tényleges hozzáférést, valamint akadályát képezi az őt érintő, átadásra vonatkozó határozatnak.

94. Ezen érvet illetően hangsúlyozni kell, hogy minden egyes nemzetközi védelem iránti kérelmet a kérelmező konkrét esetének vizsgálata alapján kell elbírálni. Így, amint azt a Bíróság kifejtette, a nemzetközi védelem iránti kérelmek egyedi értékelésének és teljes körű vizsgálatának követelményéből következik, hogy az ugyanazon család tagjai által külön benyújtott kérelmeket – jóllehet azokra alkalmazhatók olyan intézkedések, amelyek bármely esetleges összefüggés kezelésére irányulnak – minden egyes érintett személy helyzete tekintetében vizsgálat alá kell vetni. Következésképpen e kérelmek nem értékelhetők együttesen. [38]

37 2020. november 18-i Syndicat CFTC ítélet (C-463/19, EU:C:2020:932, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 2018. október 4-i Ahmedbekova ítélet (C-652/16, EU:C:2018:801, 58. pont).

95. A „Dublin III” rendelet mindazonáltal megállapít különös feltételeket, amelyek alkalmasak arra, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását befolyásolják. Ez a helyzet többek között az e rendelet 10. cikkében foglalt, nemzetközi védelmet kérelmező családtagok helyzetét illetően.

96. A jelen esetben a nemzetközi védelmet kérelmező személy testvére a „Dublin III” rendelet 2. cikkének g) pontjában szereplő meghatározásra tekintettel nem tekinthető az e rendelkezés értelmében vett „családtagnak”. Következésképpen e rendelet 10. cikke mindenesetre sem a felperes, sem testvére vonatkozásában nem alkalmazható.[39] Egyebekben a felperes testvéréhez hasonló nagykorú személy nem tartozik az említett rendelet 11. cikkének hatálya alá.

97. A tárgyaláson a felperes jelezte, hogy kérelme a „Dublin III” rendelet 17. cikkének (1) bekezdéséhez kapcsolódik, amely mérlegelési záradékot tartalmaz, amely szerint e rendelet 3. cikkének (1) bekezdésétől eltérve minden tagállam határozhat úgy, hogy megvizsgálja a valamely harmadik országbeli állampolgár által hozzá benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmet akkor is, ha annak megvizsgálásáért az említett rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelős.

98. Ugyanakkor, amint azt a Bíróság megállapította, a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem írja elő jogorvoslat biztosításának kötelezettségét az e rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerinti lehetőség igénybevételének elmaradásáról szóló határozattal szemben, annak sérelme nélkül, hogy e határozatot az átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat keretében lehet vitatni.[40]

99. E körülmények között pusztán az a tény, hogy azt követően, hogy egy első tagállam egy nemzetközi védelmet kérelmező személlyel szemben a tartózkodás megtagadására vonatkozó határozatot hozott, mivel úgy ítélte meg, hogy egy másik tagállam felelős kérelme megvizsgálásáért, a kérelmező testvére nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be az első tagállamban, nem tűnik a kérelmező nemzetközi védelem iránti kérelme megvizsgálásáért – a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett „Dublin III” rendelet alkalmazása keretében – felelős tagállam meghatározásának befolyásolására alkalmas későbbi körülménynek.

V. Végkövetkeztetés

100. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Conseil d’État (államtanács, Belgium) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

Az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkével összefüggésben értelmezett 27. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy egy nemzetközi védelmet kérelmező személy nem rendelkezik olyan jogorvoslati lehetőséggel, amely lehetővé teszi számára, hogy az őt érintő, átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi olyan körülményekre hivatkozzon, amelyek befolyásolhatják a kérelme megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását. Ugyanannak a nemzeti bíróságnak, mint amely az átadásra vonatkozó határozat tárgyában határozott, lehetőségének kell lennie arra, többek között másik kereset keretében vagy másik nemzeti bíróság előtt indított kereset útján, hogy figyelembe vegye az ilyen későbbi körülményeket, feltéve hogy e keresetek hatékony és gyors jogorvoslatot jelentenek, amelyek eredménye kötelező az

39 A kérdést előterjesztő bíróság határozatában egyébiránt jelzi, hogy a felperes nem vitatja, hogy a „Dublin III” rendelet 10. cikke nem alkalmazható rá.

40 2019. január 23-i M. A. és társai ítélet (C-661/17, EU:C:2019:53, 79. pont).

átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat tárgyában eljáró bíróságra nézve, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása céljából.